

**Eelnõu kooskõlastamise käigus esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise tabel
toiduseaduse muutmise eelnõu seletuskirja juurde**

Kooskõlastaja	Märkused, ettepanekud	Maaeluministeeriumi arvamus
<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium</p>	<p>1. Eelnõu seletuskirja kohaselt on toiduseaduse muutmise üheks eesmärgiks vähendada käitlejate halduskoormust. Eeltooduga seonduvalt juhime tähelepanu Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (edaspidi <i>MsüS</i>) rakendamisega tekkinud olukorrale, mille tulemusena toidu käitleja tegutsemisel ka alkoholi käitlejana on kohustatud Eestis tegutsemiseks esitama majandustegevusteate kahte erinevasse registrisse. Alkoholiseaduse § 23 sätestab teatamiskohustuse, mille kohaselt jae- ja hulgikaubanduse ning toitlustamise tegevusalal tegutsev ettevõtja peab alkoholi müügiga tegelemiseks esitama majandustegevusteate majandustegevuse registrile (edaspidi <i>MTR</i>). Kuna alkoholi käitleja on toiduseaduse mõistes toidukäitleja ning samas alkoholi käitlejad on valdavalt ka muu toidu käitlejad, siis toiduseaduse §-de 7 ja 8 kohaselt peab toidu käitlemiseks esitama majandustegevusteate Veterinaar- ja Toiduametile (edaspidi <i>VTA</i>) või seaduses sätestatud juhtudel taotlema <i>VTA</i>-lt tegevusluba toidu käitlemiseks. Seega tegemist on topelt teavitamise kohustusega, mis ei ole põhjendatud, proportsionaalne ning vastuolus <i>MsüS</i>-i §-ga 14, kus muuhulgas sätestatakse, et samal tegevusalal tegevusloa alusel tegutsemisel ei ole teavitamiskohustust. Arvestades eeltoodut teeme ettepaneku täiendada eelnõu toiduseaduse 2. peatükki ning alkoholiseaduse 5. jagu vastavasisuliste muudatustega, ühildades alkoholiseaduses sätestatud teatamiskohustuse toiduseaduses sätestatud teatamiskohustuse või</p>	<p>Arvestatud. Kuna topeltteavitamise kohustuse probleemi lahendamine eeldab alkoholiseaduse muutmist, siis käesolevas eelnõus ei esitata vastavaid muudatusettepanekuid. Muudatusettepanekud esitatakse alkoholiseaduse muutmise seaduse eelnõus, mis on kavas välja töötada 2019. a. Nimetatud eelnõu jaoks on juba koostatud alkoholiseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, mis on praegu kooskõlastamisel ministeeriumides, k.a Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis.</p>

	<p>loakohustusega. <u>Muudatuste tulemusena peame otstarbekaks koondada toidu käitlemisega seonduva tegevuse teave, sealhulgas ka alkoholi müük, VTA poolt peetavasse toidu-ja sööda käitlejate registrisse ning alkoholi käitlevad ettevõtjad ei pea enam alkoholi müügi kohta hulgikaubanduse, jaekaubanduse ning toitlustamise tegevusalal tegutsemisel esitama majandustegevusteadet MTR-le.</u></p>	
	<p>2. Toetame eelnõu eesmärges vähendada käitlejate halduskoormust, kehtestada valdkonnas tegutsemisele paindlikumad nõuded ja laiendada loomse toidu turustamise võimalusi. Eelnõus on kajastamist leidnud mitmed olulised muudatused, mille tulemusena seletuskirja järgi väheneb loakohustuslike ettevõtete arv, lihtsustatakse tegevusloa taotlemist ja vähendatakse nõudeid, oodatakse äritegevuse aktiivsemaks muutumist ja töökohtade teket maapiirkondades, investeringute suurenemist toidukäitlemisvaldkonda.</p> <p><u>Eelnõu seletuskirjast ei selgu aga vähendatava halduskoormuse suurusjärg läbi arvuliste näitajate, samuti seaduse rakendamise kaasnep võimalik kulu ettevõtjale.</u> Kui ka näiteks turu elavnemise ulatuse prognoosimine võib olla keeruline, siis praegu tegutsevate ettevõtete halduskoormus on hinnatav ning sellele tuginedes oodatav halduskoormuse vähenemine kavandatud muudatuste tulemusena, sh alustavatele käitlejatele. Võttes arvesse, et eelnõu seletuskirja järgi „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 46 lõike 3 kohast mõjude analüüsi aruannet ei koostata, tuleb eelnõu seletuskirja mõjude osas täiendada. Ühe lihtsama viisina saab selles tugineda mõjude hindamise metoodikas toodud standardkulu mudelile.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirja täiendatakse. Kuigi eelnõu eesmärk on vähendada käitlejate halduskoormust, siis üks tegevus - loakohustuse asendamine teatamiskohustusega - ei mõjuta väga oluliselt juba tegutsevate ettevõtjate halduskoormust. Majandustegevusteate või tegevusloataotluse esitamine on käitleja jaoks ühekordne tegevus, millega ta taotleb luba tegutsemiseks või teavitab Veterinaar- ja Toiduametit oma juhitavast ettevõttest. Seda võib teha Maaeluministeeriumi kliendiportaalis (https://portaal.agri.ee/epm-portal-ng/esileht.html). Riigisisese tegevusloakohustuse asendamisel teavitamiskohustusega alates 1.1.2022. a ei kaasne juba tegutsevatele tegevusloa- või teavitamiskohustusega käitlejatele lisategevusi ega -kohustusi. Enim võib see mõjutada alustavaid ettevõtjaid, keda võib tulla umbes 1000 aastas (VTA hinnangul).</p> <p>Nii tegevusloataotluse kui ka majandustegevusteate esitamine on ühekordne protseduur, mida me ei pea otstarbekaks hinnata standardkulumudeli alusel. 0-bürokraatia küsimuses on toimunud kohtumine MKMi esindajatega, kus samuti leiti, et halduskoormusega seotud võimaliku mõju hindamine standardkulumudeli alusel ei ole otstarbekas, kuna infokohustustega seotud muutus on erinevate ettevõtjarühmade jaoks ühekordne ja seaduse muutmise eesmärk on seotud</p>

		<p>nõuete leevendamisega, mitte rangemaks muutmisega. Eelnõu volitusnormi alusel kehtestatavaid erandeid hügieeninõuetest saab tegutsev käitleja rakendada siis, kui tal on kavas muuta toidu käitlemist oma ettevõttes, st kas laiendada või hakata tegelema uue toidukäitlemisvaldkonnaga. Samas on ka praegu kehtivates vahetult kohalduvates hügieenimäärustes jäetud pädevale asutusele õigus otsustada teatud nõuete täitmisel erandeid (näiteks määruse (EÜ) nr 852/2003 lisa II ptk II). Toiduseaduse tõhusama rakendamise kontekstis on oluline käitleja vastutusega seotud eesmärkide saavutamine, sh ettevõtja omavastutusest lähtuvate otsustusrutiinide juurutamine.</p>
	<p>3. Eelnõu seletuskirja kohaselt ei ole mõjude ulatus ja sagedus ning sihtrühm suur, võimalikud kaasnevad ebasoovitavad mõjud puuduvad ning seetõttu ei ole vaja koostada mõjude analüüsi aruannet (lk 14). Samas tuuakse lk 12 välja, et 2018.a alguses oli Eestis üle 15 000 toidu käitleja, kellest tegevusluba toidu käitlemise valdkonnas oli umbes 8000 käitlejal. Mitteloomsete esmatoodete käitlejaid oli umbes 150, mitteloomse toidu käitlejaid umbes 350. Eramus loomse toidu käitlejaid oli 265 ja nendest kuuel oli tegevusluba. Kõik need ettevõtted saavad toiduseaduse muutmise tulemusel ühel või teisel viisil mõjutatud. Lisaks alustavatele ettevõtetele tuleb VTA-l tagada jätkuv järelevalve ka olemasolevate ettevõtete üle. Kui tegevusloa nõue asendatakse teatamiskohustusega, tekib ettevõtetal küll lihtsam võimalus hakata oma tooteid müüma ka teistele jaemüügi ettevõtetele, s.h toitlustusele. Kuna tegemist on aga <u>toiduohutuse seisukohast suurema riskiga toodetega</u>, tundub ainuüksi selline prognoos oluliselt tõstvat VTA töökoormust. Seetõttu soovime näha sisulise</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatakse. Nõustume, et eelnõu sihtrühm on küll suur, kuid majanduslikud, täpsemalt ettevõtluselased, mõjud ei ole siiski väga olulised juba tegutsevatele ettevõtjatele, nagu selgitasime punktis 2. Veterinaar- ja Toiduameti järelevalveinfosüsteemi (JVIS) 29.10.2018. a andmetel on käitlejate üldarv 15 116, kellest 8015 on tegevusloaga. Käitlejaid, kelle põhitegevusala on jaekaubandus või toitlustamine, on 10 545 ehk ligikaudu 70% käitlejate üldarvust. Jaekaubandusega ja toitlustamisega tegelevaid tegevusloaga käitlejaid on 7017 ehk ligikaudu 46% käitlejate üldarvust. Samal ajal, kõrge riskiga loomse toidu (liha-, kala-, piimakäitlemisettevõtted ning munatootjad ja –pakendamiskeskused) käitlejaid on 386 ehk ligikaudu 3% käitlejate üldarvust. Tegevusloaga loomse toidu käitlejaid on 271 ehk ligikaudu 2% käitlejate üldarvust. Loomse toidu kui kõrge riskiga toidu käitlemisel rakendatakse tegevusloakohustust nii EL õigusaktide kui ka toiduseaduse alusel ja seda ei muudeta eelnõus. Samuti on need tooted</p>

	<p>toiduohutuse tagamist kajastavat mõjuanalüüsi.</p>	<p>järelevalve all nii kehtiva toiduseaduse kui ka eelnõu alusel.</p> <p>Seadusega vähendatakse riigisisese tegevusloakohustust ettevõtjaile, kellel ei ole EL õigusaktidest tulenevat tegevusloakohustust.</p> <p>Tegevusloakohustuse asendamine teavitamiskohustusega ei vabasta ettevõtjaid hügieeninõuete täitmisest. Käitlejad peavad endiselt täitma toiduhügieeninõudeid, mis on kehtestatud EL vahetult kohalduvates ning riigisisestes määrustes, sh rakendama enesekontrollimeetmeid. Selgitusi hügieeninõuete, sh käitleja vastutuse ja enesekontrollikohustuse, rakendamise kohta on avaldatud Euroopa Komisjoni juhendites^{1,2,3}, samuti on valminud rida juhiseid toidukäitlejaile Eestis.</p> <p>Seaduses ei muudeta järelevalvekorraldust ega –põhimõtteid. Nii majandustegevusteate- kui ka tegevusloakohustusega käitlejad on VTA järelevalve all ka kehtiva toiduseaduse alusel. Tulenevalt võimalikust käitlejate arvu tõusust võib prognoosida muudatusi VTA sisemises töökorralduses ja protseduurides. VTA andmeil kaasuvad 2019-2020 jooksul VTAlle järgmised täiendavad tegevused: tegevusvaldkondade järelevalveprotseduuride, sh riskihindamise juhendite ümbervaatanamine, kodulehel oleva taotluse/teatise näidisvormi muutmine, kodulehe teabetekstide ja juhendite muutmine, VTA järelevalve infosüsteemi (JVIS) tegevusloa- atribuutide muutmine (tehniline administreerimine), järelevalveametnike koolitamine (ca 150 järelevalveametnikku). Otsese järelevalvega seotud kulu kaetakse järelevalvetasudena käitleja poolt. Ennetav teavitustöö ja kaasnevad tegevused rahastatakse Maaeluministeriumi ja Veterinaar- ja Toiduameti eelarvest. Riigiasutustele täiendavaid kulusid ei ole ette näha.</p>
--	---	---

		<p>Kuna toiduohutuse tagamise meetmeid ei muudeta, siis ei pea MEM otstarbekaks antud juhul hinnata toiduohutuse teemat ei sotsiaalsete ega administratiivsete mõjude kategooriates. Teatamiskohustuse kehtestamisel tegevusloakohustuse asemel on lähtunud ELi õigusaktidest ja juhenditest. Toiduseaduse muutmisega kavandatud meetmed on vastavuses EL toiduohutuse õigusaktidega.</p> <p>¹ „Suunised toiduainete hügieeni käsitleva määruse (EÜ) nr 852/2004 teatavate sätete rakendamiseks“ (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety_fh_legis_guidance_reg-2004-852_et.pdf)</p> <p>² „Komisjoni teatis eeltingimuste programme ja HACCP põhimõtetele põhinevaid menetlusi hõlmavate toiduohutuse juhtimise süsteemide rakendamise kohta, sh rakendamise hõlbustamise / paindlikumaks muutmise kohta teatavates toidukäitlemisettevõtetes“ (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:278:FULL&from=EN)</p> <p>³ „Guidance on food safety management systems for small food retailers (SFR-FSMS): the application of hazard identification, ranking and control in butcher, grocery, bakery, fish and ice cream shops“ (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety_fh_legis_guidance_mngt-systems-sfr-fsms_en.pdf)</p>
--	--	--

<p>Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoda</p>	<p>1. Tegevusloakohustusest loobumine</p> <p>Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt kaob alates 2021. aasta 1. jaanuarist loakohustus mitteloomsete esmatoodete käitlemisel (nt porgandite riivimine, salatilehtede tükeldamine), mitteloomse ja liittoidu töötlemisel, loomse toidu töötlemisel eramus, kui tegevus on väikesemahuline ja vastab jaekaubanduse mõistele, toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu ladustamisel jae- või hulgikaubandusettevõttes, kui ladustamine on ainus tegevus ja toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu käitlemisel jaekaubanduses, kui tegevus on väikesemahuline (sh loomse toidu käitlemine eramus, kui see turustatakse jaekaubandusettevõtjale).</p> <p>Eelnõu § 1 punktiga 4 tunnistatakse alates 2020. aasta 1. jaanuarist kehtetuks valdkonna eest vastutavale ministrile antud volitusnorm toidu säilitamise nõuete ja kestvuskatsete tegemise korra kehtestamiseks. Toidu säilitamise nõuete täitmise eest vastutab toidu käitleja ning need töötatakse välja ja kehtestatakse ettevõtte enesekontrolli tegevuste raames. Muudatus mõjutab toidu käitlejaid.</p> <p>Käitleja kohustus on järgida toidu pakendil või saatedokumendil märgitud säilitamismääradeid, mille määrab toidu tootja, töötaja, sealhulgas valmistaja, või pakendaja. Hetkel kehtivad nõuded ei tee vahet, kas tegemist on suure või väikesemahulise käitlemisega.</p> <p>Kaubanduskoda toetab ideed lihtsustada toidu käitlemisega alustamist ja nõustub, et väikeses mahus toidu käitlemisel on võimalik tagada toiduohutus ka ruumide ja seadmete nõuetele erandeid</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Toiduseaduse § 22 sõnastuses säilib nõue käitlejale määrata toidu säilitamismäär, kuid eemaldatakse volitusnorm maaeluministrile neid määrata. Toiduohutuse eest vastutab toidukäitleja, sh ka toidu säilimise eest säilimisaja jooksul. Toidukäitleja vastutab tarbijale esitatava toidualase teabe eest ning toidu säilitamismäär on selle kohustuslik osa (määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 9 mõistes).</p> <p>MEMi tellimisel („Eesti maaelu arengukava 2014-2020“ meetme 1 „Teadmussiire ja teavitus“ tegevuse „Teadmussiirde pikaajaline programm“) koostas Eesti Maaülikool toidu säilimisaja juhendi (https://toiduteave.ee/kasiraamatud) kahes osas. Juhendit täiendatakse 2019. a. Sama arengukava raames on EMÜ koolitanud ja on kavas edaspidi koolitada käitlejaid toidu säilitamistingimuste alal.</p> <p>Euroopa Komisjoni veebilehel on avaldatud juhendmaterjal valmistoidu säilimisaja hindamise kohta (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety_fh_mc_guidance_document_listeria.pdf), mille kohaselt võetakse säilimisaja määramisel arvesse tooraine kvaliteeti, hügieenitingimusi ettevõttes, mikrobioloogilise riski määra, organoleptilise kvaliteedi säilimist ettenähtud säilimis- ja kasutamistingimustel jm.</p> <p>Tegevusloakohustusega seotud muudatuste eesmärk on vähendada toidu käitlejate halduskoormust, loobudes riigisisest loakohustusest valdkondades, kus piisab vahetult kohalduvate EL hügieenimääruste kohaselt ka majandustegevuste esitamise eest. Samuti on see seotud Justiitsministeeriumi seisukohaga vältida EL õiguse rangemat rakendamist ehk <i>gold-plating'u.t</i></p> <p>Eelnõu kohaselt alates 2022. aasta 1. jaanuarist kaob tegevusloakohustus</p>
---	---	--

	<p>rakendades. Põhimõte, et käitlejal on parimad võimalused vastutada toiduohutuse tagamise eest, on õige. Kuid väikesemahulise toidukäitleja puhul ei pruugi piisata hügieeni- ja säilitusnõuete täitmiseks ainult ettevõtte enesekontrolli tegevustest. <u>Väikesemahulistel toidukäitlejatel ei ole sageli piisavaid teadmisi, võimekust ega kogemust määramaks säilimisega, teostamaks säilivuskaitseid ning vajalikke analüüse.</u> Eelnõu seletuskirjas on korduvalt viidatud, et loakohustusega ettevõtete loetelu kitsendatakse käitlejate halduskoormuse vähendamiseks. Muudatusele nähakse ette üleminekuaeg ettevõtjate teadlikkuse tõstmiseks, täiendavate juhendmaterjalide koostamiseks ja järelevalvekorralduse muutmiseks. Samas on eelnõu muudatuste mõjus toodud välja, et loakohustuse muudatus ei mõjuta siiski oluliselt ettevõtjate halduskoormust. Seetõttu toetab Kaubanduskoda Toiduliidu <u>ettepanekut mitte loobuda tegevusloanõudest ettevõtjate puhul, kes käitlevad kiirestiriknevat toitu ning kehtestada viited toidu säilitamisnõuete (aeg ja temperatuur) määramise alustele.</u></p>	<p>mitteloomsete esmatoodete käitlemisel (nt porgandite riivimine, salatilehtede tükeldamine), mitteloomse toidu ning mitteloomse ja loomse toidu (edaspidi <i>liittoit</i>) töötlemisel, loomse toidu töötlemisel eramus, kui tegevus on väikesemahuline ja vastab jaekaubanduse mõistele, toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu ladustamisel jae- või hulgikaubandusettevõttes, kui ladustamine on ainus tegevus ja toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu käitlemisel jaekaubanduses, kui tegevus on väikesemahuline. Neil juhtudel tegevusloakohustus asendub teatamiskohustusega. Oleme kavandanud riigisisese tegevusloakohustuse alles jätta toitlustamisetevõtete puhul, kus tuleb järgida toitlustamise ning toidu energia- ja toitainetesisalduse erinõudeid vastavalt rahvatervise seaduse ja selle rakendusaktide alusel kehtestatud.</p> <p>Ettepanek, mitte loobuda kiirestirikneva toidu käitlejate puhul tegevusloast, on toiduseaduse muutmise seaduse eelnõus täidetud. Mõiste „kiirestiriknev toiduaine“ oli kasutusel tarbijakaitse seaduse (RT I 1994, 2, 13) alusel kehtestatud 4. juuli 1994. a Vabariigi Valitsuse määruses nr 244 „Tervisekaitse eeskirja kiirestiriknevate toiduainete vedamisel, valmistamisel, säilitamisel, vedamisel ja müümisel kinnitamine“, mis on kehtetu 30. aprillist 2002. aastast. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa IX peatüki lõikes 5 on kehtestatud nõue, et toidutooret, koostisosi, pool- ja lõpptooteid, milles võivad paljuneda patogeensed mikroorganismid või tekkida toksiidid, ei tohi hoida temperatuuril, mis võib põhjustada riski tervisele. Külmaahelat ei tohi katkestada. Neid nõudeid tuleb täita kõikides ettevõtetes, olenemata sellest,</p>
--	---	--

		<p>kas ettevõtte on teatamis- või tegevusloakohustuslane.</p> <p>Euroopa Liidu hügieenimääruste ja kehtiva toiduseaduse alusel on <u>loomse toidu kui kõrge riskiga toidu</u> käitlemine praegu ja ka edaspidi tegevusloakohustusega tegevus, v.a erandite puhul, näiteks loomse toidu käitlemine ja kaubandusettevõttes, kui see tegevus on väikesemahuline, piiratud ja kohalik. Erandite tegemisel on lähtutud Euroopa Liidu õigusaktide volitusnormidest tulenevale paindlikkusele liikmesriigi otsustes. Tegevusloakohustuse asendamine majandustegevusteate esitamise kohustusega ei vabasta käitlejat hügieeninõuete täitmisest nii toiduseaduse ja selle rakendusaktide kui ka Euroopa Liidu vahetult kohalduvate õigusaktide alusel.</p>
	<p>3. Ettevõtte ruumidele ja seadmetele kehtivatest nõuetest erandite kehtestamine</p> <p>Eelnõu § 1 punktidega 6 ja 7 tehtavate muudatustega luuakse võimalus kehtestada ettevõtte ehituse, projektlahenduse ja seadmete nõuetest paindlikumad nõuded ehk erandid väikesemahulistele ettevõtetele.</p> <p><u>Kaubanduskoda pooldab mikroettevõtjatele ja väiketapamajadele leebemate nõuete kehtestamist, mis annab võimaluse alustada toidu käitlemisest väiksemate investeeringutega.</u></p> <p>Nõuete ühtlustamisega tagatakse sarnases olukorras olevate käitlejate võrdne kohtlemine.</p>	<p>Täname toetuse eest.</p>
<p>Eesti Põllumajandus- ja Kaubanduskoda</p>	<p>Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda toetab toiduseaduse muutmise seaduses kavandatavat lihtsustamist väikekäitlejatele. Leiame, et väikekäitleja administratiivset koormust tuleks vähendada. Samas ei tohi kannatada toiduohutus ja tarbijate õige ning vastutustundlik informeerimine.</p>	<p>Arvestatud.</p>

<p>Eesti Toiduainetööstuse Liit</p>	<p>1. Samas teevad meid murelikuks seletuskirjas esitatud väited, mille kohaselt ei suurene Veterinaar- ja Toiduameti üldine töökoormus, küll aga väheneb tegevusloa väljastamisega seotud haldusmenetluse koormus. Samuti on seletuskirja sissejuhatuse kolmandas lõigus esitatud väide „Leebemate nõuete kehtestamine ja teatud käitlemisvaldkondades loakohustusest vabastamine tähendab põhimõtteliselt ettevõtlusvabaduse piirangute ära jäämist, mis omakorda innustab toidu käitlemisega tegelema rohkem ettevõtjaid.“</p> <p>Tõsi, seletuskiri rõhutab mitmel juhul ka seda, et loakohustuse nõude asendamine teatamiskohustusega ei vabasta toidukäitlejaid sisuliste toiduohutuse ja -hügieeninõuete täitmisest. Näiteks seletuskirja lk 12 tõdetakse. „Loakohustuse muudatus ei mõjuta siiski oluliselt ettevõtjate halduskoormust“.</p> <p><u>Kuid ikkagi on ohtlik seletuskirjas alguses välja tuua, et seaduse muudatus tähendab ettevõtlusvabaduse piirangute ära jäämist. See võib jätta mulje, et edaspidi ei olegi vaja toidukäitlemisega tegelemiseks mingeid nõudeid täita.</u></p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Tegevusloakohustusega seotud muudatuste eesmärk on vähendada toidu käitlejate halduskoormust, <u>loobudes riigisisest loakohustusest valdkondades, kus piisab vahetult kohalduvate EL hügieenimääruste kohaselt ka majandustegevusteate esitamisest.</u> Samuti on see seotud Justiitsministeeriumi seisukohaga vältida EL õiguse rangemat rakendamist ehk <i>gold-plating</i>’ut.</p> <p>Seaduses on riigisisene tegevusloakohustus asendatud teatamiskohustusega mitmetes käitlemisvaldkondades, kus EL määruste kohaselt tegevusloa ei ole nõutud. Toiduseaduse muutmise seaduse eelnõuga on riigisisene tegevusloakohustus nendes valdkondades asendatud majandustegevusteate esitamise kohustusega.</p> <p>Riigisisene tegevusloakohustus jäetakse alles toitlustamisettevõtete puhul, kus tuleb järgida toitlustamise ning toidu energia- ja toitainetesisalduse erinõudeid vastavalt rahvatervise seaduse ja selle rakendusaktide alusel kehtestatule.</p> <p>Tegevusloakohustusest ei loobuta kõrge riskiga, s.o loomse, toidu käitlejate puhul, kellele rakendub tegevusloakohustus ELi vahetult kohalduvate hügieenimääruste alusel. Riigisisese tegevusloakohustuse alusel teatamiskohustuse rakendamine ei vabasta käitlejaid täitmast toiduohutuse nõudeid nii toiduseaduse ja selle rakendusaktide kui ka ELi vahetult kohalduvate määruste alusel.</p>
	<p>2. Veterinaar- ja Toiduameti (VTA) töökoormuse mittemuutumise osas on Toiduliit samuti kõhkleva seisukohal. Pigem tundub meile, et eelnõu seletuskirjas tuleb tunnistada VTA järelevalve töökoormuse tõusu.</p> <p>Seletuskiri prognoosib põhimõtteliste loakohustusest loobumise tagajärjena</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Täname tähelepanekute eest järelevalve töökorralduse kohta. VTA hinnangul tekib aastas umbes 1000 uut toidukäitlemisettevõtet. Kehtiva toiduseaduse alusel teeb VTA järelevalvet nii teatamis- kui ka tegevusloakohustustega ettevõtete üle. Seadusega ei muudeta</p>

	<p>toidukäitlemisega tegelevate ettevõtjate arvu kasvu. Millise hulga uusi ettevõtteid see potentsiaalselt turule tooks ja kas VTA suudab toime tulla võimaliku hüppelise järelvalve alla kuuluvate ettevõtete hulgaga?</p> <p><u>Teatamiskohustuse</u> puhul võib kohe pärast teate esitamist tegevusega alustada. Samas pole teada, kas nendes ettevõtetest ka nõudeid täidetakse. Seetõttu peaks VTA suutma oma töökorraldust muuta selliselt, et esimene järelvalvekülastus tehakse kiiresti pärast teate saamist.</p> <p><u>Loakohustusest loobumine</u> ei puuduta üksnes väikeettevõtteid. Loakohustusest loobutakse ka mitteloomset toitu ja liittoitu käitlevate tööstusettevõtete, kõigi jaekaupluste ja enamuste toitlustusettevõtete puhul.</p> <p>Kas VTA suudab sellise töökorraldusliku muudatuse teha ilma, et see mõjutaks tavapärase järelvalve võimekust?</p>	<p>järelevalvekorraldust ega –põhimõtteid. VTA suudab teha töökorralduslikke muudatusi nii, et see ei mõjuta tavapärase järelvalve võimekust.</p> <p>VTA andmeil kaasuvad 2019-2020 jooksul VTAlle järgmised täiendavad tegevused: tegevusvaldkondade järelvalveprotseduuride, sh riskihindamise juhendite ümbervaatamine, kodulehel oleva taotluse/teatise näidisvormi muutmine, kodulehe teabetekstide ja juhendite muutmine, VTA järelvalve infosüsteemi (JVIS) tegevusloa- atribuutide muutmine (tehniline administreerimine), järelvalveametnike koolitamine (ca 150 järelvalveametnikku).</p> <p>Otsese järelvalvega seotud kulu kaetakse järelvalvetasudena käitleja poolt. Ennetav teavitustöö ja kaasnevad tegevused rahastatakse Maaeluministeeriumi ja Veterinaar- ja Toiduameti eelarvest. Riigiasutuste täiendavaid kulusid ei ole ette näha.</p>
	<p>3. Toiduliit ei poolda tegevusloanõudest loobumist ettevõtete puhul, kus käideldakse kiirestiriknevat toitu. Usume, et kaasnevad toiduohutuse riskid võivad olla liiga suured.</p>	<p>Arvestamata.</p> <p>Riigisisest tegevusloakohustusest loobutakse käitlemisvaldkondades, <u>kus piisab vahetult kohalduvate EL hügieenimääruste kohaselt ka majandustegevusteate esitamisest.</u></p> <p>Samuti on see seotud Justiitsministeeriumi seisukohaga vältida EL õiguse rangemat rakendamist ehk <i>gold-plating'ut</i>.</p> <p>Tegevusloakohustusest ei loobuta kõrge riskiga, s.o loomse toidu käitlejate puhul, kellele rakendub tegevusloakohustus ELi vahetult kohalduvate hügieenimääruste alusel.</p> <p>Eelnõu kohaselt kaob alates 2022. aasta 1. jaanuarist loakohustus mitteloomsete esmatoodete käitlemisel (nt porgandite riivimine, salatilehtede tükeldamine), mitteloomse toidu ning mitteloomse ja loomse toidu (edaspidi <i>liittoit</i>) töötlemisel, loomse toidu töötlemisel</p>

	<p>eramus, kui tegevus on väikesemahuline ja vastab jaekaubanduse mõistele, toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu ladustamisel jae- või hulgikaubandusettevõttes, kui ladustamine on ainus tegevus ja toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu käitlemisel jaekaubanduses, kui tegevus on väikesemahuline. Tegevusloakohustuse asemel kasutatakse neil juhtudel teatamiskohustust. Oleme kavandanud riigisisese tegevusloakohustuse alles jätta tootlustamisetevõtete puhul, kus tuleb järgida tootlustamise ning toidu energia- ja toitainetesisalduse erinõudeid vastavalt rahvatervise seaduse ja selle rakendusaktide alusel kehtestatud.</p> <p>Ettepanek, mitte loobuda kiirestirikneva toidu käitlejate puhul tegevusloast, on toiduseaduse muutmise seaduse eelnõus täidetud. Mõiste „kiirestiriknev toiduaine“ oli kasutusel tarbijakaitseseaduse (RT I 1994, 2, 13) alusel kehtestatud 4. juuli 1994. a Vabariigi Valitsuse määruses nr 244 „Tervisekaitse eeskirja kiirestiriknevate toiduainete vedamisel, valmistamisel, säilitamisel, vedamisel ja müümisel kinnitamine“, mis on kehtetu 30. aprillist 2002. aastast. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa IX peatüki lõikes 5 on kehtestatud nõue, et toidutooret, koostisosi, pool- ja lõpptooteid, milles võivad paljuneda patogeensed mikroorganismid või tekkida toksiinid, ei tohi hoida temperatuuril, mis võib põhjustada riski tervisele. Külmaahelat ei tohi katkestada. Neid nõudeid tuleb täita kõikides ettevõtetes, olenemata sellest, kas ettevõtte on teatamis- või tegevusloakohustuslane.</p> <p>Euroopa Liidu hügieenimääruste ja kehtiva toiduseaduse alusel on <u>loomse toidu kui kõrge riskiga toidu käitlemine praegu ja ka edaspidi tegevusloakohustusega tegevus</u>, v.a erandite puhul, näiteks loomse toidu</p>
--	---

		<p>käitlemine jaekaubandusettevõttes, kui see tegevus on väikesemahuline, piiratud ja kohalik. Erandite tegemisel on lähtunud Euroopa Liidu õigusaktide volitusnormidest tulenevale paindlikkusele liikmesriigi otsustes. Tegevusloakohustuse asendamine majandustegevusteate esitamise kohustusega ei vabasta käitlejat hügieeninõuete täitmisest nii toiduseaduse ja selle rakendusaktide kui ka Euroopa Liidu vahetult kohalduvate õigusaktide alusel.</p>
	<p>4. Eelnõu seletuskiri ei esita sisulist mõjuanalüüsi, mis kajastaks ka võimalikke toiduohutuse riske, mitte üksnes protseduuride lihtsustamisega kaasnevat positiivset mõju. Seletuskirjas märgitakse: „Eelnimetatud mõjude ulatus ja sagedus ning sihtrühm ei ole suur ning võimalikud kaasnevad ebasoovitavad mõjud puuduvad.“ <u>Selle väitega ei saa nõustuda.</u> Seletuskiri toob lk 12 välja, et 2018. aasta alguses oli Eestis üle 15 000 toidu käitleja, kellest tegevusloa toidu käitlemise valdkonnas oli umbes 8000 käitlejal. Mitteloomsete esmatoodete käitlejaid oli umbes 150, mitteloomse toidu käitlejaid umbes 350. Erasmus loomse toidu käitlejaid oli 265 ja nendest kuuel oli tegevusloa. Kõik need ettevõtted saavad toiduseaduse muutmise tulemusel ühel või teisel viisil mõjutatud. Lisaks prognoositavale ettevõtete arvu kasvule (tulenevalt lihtsamast käitlemise alustamise võimalusest) tuleb VTA-l tagada jätkuv järelevalve ka olemasolevate ettevõtete üle. Seletuskirjas toodud andmetele tuginedes võib oletada, et meil on hetkel umbes 260 eraelamus loomse toidu käitlejaid, kes ei tohi oma tooteid teisele käitlejale müüa ilma tegevusloata. Kui tegevusloa nõue asendatakse teatamiskohustusega, tekib neil lihtsam võimalus hakata</p>	<p>Arvestatud. Nõustume, et eelnõu sihtrühm on küll suur, kuid majanduslikud, täpsemalt ettevõtlusalased, mõjud ei ole siiski väga olulised juba tegutsevate ettevõtjate puhul. Veterinaar- ja Toiduameti järelevalveinfosüsteemi (JVIS) 29.10.2018. a andmetel on käitlejate üldarv 15 116, kellest 8015 on tegevusloaga. Käitlejaid, kelle põhitegevusala on jaekaubandus või toitlustamine, on 10 545 ehk ligikaudu 70% käitlejate üldarvust. Jaekaubandusega ja toitlustamisega tegelevaid tegevusloaga käitlejaid on 7017 ehk ligikaudu 46% käitlejate üldarvust. Samal ajal, kõrge riskiga loomse toidu (liha-, kala-, piimakäitlemisettevõtted ning munatootjad ja –pakendamiskeskused) käitlejaid on 386 ehk ligikaudu 3% käitlejate üldarvust. Tegevusloaga loomse toidu käitlejaid on 271 ehk ligikaudu 2% käitlejate üldarvust. Loomse toidu kui kõrge riskiga toidu töötlemisel rakendatakse tegevusloakohustust nii EL õigusaktide kui ka toiduseaduse alusel ja seda ei muudeta eelnõuga. Seadusega ei muudeta järelevalvekorraldust ega –põhimõtteid. Nii teatamis- kui ka tegevusloakohustusega käitlejad on VTA järelevalve all ka kehtiva toiduseaduse alusel. Tulenevalt võimalikust käitlejate arvu tõusust võib</p>

	<p>oma tooteid müüma ka teistele jaeettevõtetele (s.h toitlustusele). Kuna tegemist on toiduohutuse seisukohast suurema riskiga toodetega, tundub ainuüksi selline prognoos oluliselt tõstvat VTA töökoormust.</p>	<p>prognoosida muudatusi VTA sisemises töökorralduses ja protseduurides, mida kirjeldasime punktis 2. Kuna toiduohutuse tagamise meetmeid ei muudeta, siis ei pea MEM otstarbekaks antud juhul hinnata toiduohutuse teemat ei sotsiaalsete ega administratiivsete mõjude kategooriates.</p>
	<p>5. Kokkuvõtvalt, Toiduliit on jätkuvalt seisukohal, et eelnõul puudub sisuline toiduohutuse tagamise aspekte kajastav mõjuanalüüs, mistõttu tuleb ilmselt ainult loota, et eelnõuga planeeritud mitmed leevendused (loakohustuse asendamine teatamiskohustustega, väikese võimsusega toiduettevõtetele lihtsustatud nõuded ettevõtte ehituse, projektlahenduse ja seadmete nõuete osas, toidu säilitamismäärade määramise õiguslike aluste kadumine) ei too kaasa toiduohutuse kriisi. Samuti rõhutame, et eelnõu seletuskirjas mitmel juhul nimetatud ja seaduse muudatuse üleminekuperioodiks planeeritud selgitustöö, VTA töökorralduse muutmise ja juhendite väljatöötamisega tuleb ka tegelikult tegeleda.</p>	<p>Täname tähelepanu juhtimise eest, selgitused on esitatud punktis 2 ja 4.</p>
	<p>6. Eelnõu § 1 punkti 4 antud uue sõnastusega <u>loobutakse seaduse tasemel sätestamast, millisel alusel määrab toidu käitleja toidu säilitamismäärade</u>. Suuremate ja kõrge teadlikkusega käitlejate puhul ei ole see ilmselt probleem. Need ettevõtted teevad suuri kulutusi säilivuskatsete teostamiseks ning mikrobioloogilisteks analüüsideks, samuti külmaketi tagamisel. Väikekäitlejatele on aga sageli arusaamatu, kuidas määrata säilimisaega. Samuti tekib paljudel juhtudel küsimus, kas toitu ikka säilitatakse sobival temperatuuril. Kas neil käitlejatel on piisav pädevus hinnata toidu säilitamisega kaasnevat riske ning määrata</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Toiduseaduse § 22 sõnastuses säilib käitleja kohustus määrata toidu säilitamismääradeid, kuid seadusest jäetakse välja volitusnorm maaeluministrile neid määrata. Toiduohutuse eest vastutab toidukäitleja, sh ka toidu säilimise eest säilimisaja jooksul. Toidukäitleja vastutab tarbijale esitatava toidualase teabe eest, milles toidu säilitamismääradeid on selle kohustuslik osa (määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 9 mõistes). Ministriumi tellimusel („Eesti maaelu arengukava 2014-2020“ meetme 1 „Teadmussiire ja teavituse“ tegevuse „Teadmussiirde pikaajaline programm“) koostas Eesti Maaülikool toidu säilimisaja määramise juhendi</p>

	säilitamisnõudeid (aega ja temperatuuri).	<p>(https://toiduteave.ee/kasiraamatud). Juhendit täiendatakse 2019. a. Sama arengukava raames on EMÜ koolitanud ja koolitab käitlejaid toidu säilitamisnõuete määramise alal. Euroopa Komisjoni veebilehel on avaldatud juhendmaterjal valmistoidu säilimisaja hindamise kohta (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety_fh_mc_guidance_document_lysteria.pdf), mille kohaselt võetakse säilimisaja määramisel arvesse tooraine kvaliteeti, hügieenitingimusi ettevõttes, mikrobioloogilise riski määra, organoleptilise kvaliteedi säilimist ettenähtud säilimis- ja kasutamistingimustel jm.</p>
	<p>7. Mitmetel kohtumistel on räägitud, et VTA peaks tegema rohkem järelevalvet <u>laatadel ja kaubanduse esistel aladel ning -koridorides müüdava kiirestirikneva toidu müüjate üle</u>. Tänapäevaks selles osas olulisi muutusi ei ole. Näiteks sel aastal oli oluliselt kuumem suvi - sinke, vorste, piimatooteid jms kaup hoida ja müüdi oluliselt kõrgematel temperatuuridel, kui nõutud, mis kindlasti pärsib toodete säilimist. <u>Peame vajalikuks tõdeda, et kuna toidu töötlemisega edasimüümise eesmärgil kaasneb risk inimeste tervisele, siis ei tohiks sellega tegeleda käitlejad, kes ei taha ega suuda garanteerida täielikult toiduohutust. Samuti peaksid olema tagatud turuosalistele ka võrdsed konkurentsitingimused.</u></p>	<p>Arvestatud osaliselt. Toiduseaduse muutmise seaduse eelnõu eesmärgiks on Euroopa Liidu hügieenimäärustest tulenevate võimaluste loomine hügieeninõuete paindlikuks rakendamiseks väiksema tootmismahuga ettevõtetele, loomse toidu turustamisvõimaluse laiendamine kohalikku jaekaubandusettevõttesse ning riigisisese tegevusloakohustuse asendamine majandustegevusteate esitamise kohustusega mitmetes käitlemisvaldkondades, kus EL määruste kohaselt tegevusloa ei ole nõutud. Toidu ohutus tuleb tagada toidu käitlemise igal etapil. Toidu müük laadal on samuti toidukäitlemine, täpsemalt jaekaubandustegevus, mille käigus toit müüakse/antakse üle otse tarbijale. Avalikel üritustel toidu käitlemise ja turustamise nõudeid, mis on sätestatud määruse (EL) nr 852/2004 lisa II peatükis III, seadusega ei muudeta. Samuti ei muudeta toiduseaduse 8. peatükis sätestatud järelevalvepõhimõtteid. VTA andmeil tõhustati järelevalvet avalikel üritustel 2018. a.</p>
	<p>8. Arusaadav on, et õigusaktiga ei saa kehtestada kõikide toitude säilimisaegu, kuid seaduses võiks ikkagi säilida mingi viide</p>	<p>Arvestamata. Selgitus on toodud punkt 6 juures. Lisame, et toidu säilimisaeg sõltub mitmest asjaolust, sh toorme värskusest,</p>

	<p>säilitamisnõuete (aeg ja temperatuur) määramise alustele. Teeme ettepaneku lisada sätte, mis viitaks asjaolule, et säilimisaega ei saa määrata sisetunde või aastatepikkuse traditsiooni alusel, vaid selleks on tõesti olemas teaduslikud ja laboratoorsed alused (nii nagu ka seletuskirjas selgitatakse).</p>	<p>töökeskonna- ja töötajate hügieenist, pakendist, külmaahela säilitamisest jm, mida kõige paremini teab ja oskab hinnata selle toote valmistaja/tootja.</p>
	<p>9. Seaduseelnõule lisatud määruse „Põllumajandusministri 25. juuni 2014. a määruse nr 63 „Nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide täpsustatud loetelu, mille puhul peab käitleja esitama majandustegevusteate või mille puhul peab käitlejal olema tegevusluba“ kavandi kohta on meil järgmised tähelepanekud.</p> <p>Kavandi sõnastus ei järgi seaduseelnõu loogikat ja sealt tulenevat sõnastust. Näiteks, jäävad seletuskirja kohaselt tegevusloa nõude alla „määruse (EÜ) nr 852/2004 lisa II peatükis III nimetatud ettevõtte, kus käideldakse loomset toitu ja seda turustatakse teise ettevõttesse, mis ei ole jaekaubandusettevõtte või kui teine ettevõtte on jaekaubandusettevõtte, siis ei ole tegevus väikesemahuline“.</p> <p>Kavandi kohaselt on aga tegevusluba vaja „Eramus loomse toidu valmistamine väikesemahulisest kogusest suuremas koguses või eesmärgiga turustada see teisele käitlejale, kes ei ole jaekaubandusettevõtja (sh tarbijale turustav hulgikaubandusettevõtja)“.</p> <p>Sama kavandi lisa 2 p 11 ja 12 kohaselt kuulub tegevusloa alla ka mitteloomse ja liittoidu pakendamine ja külmutamine, mis seaduseelnõu järgi vist ei kuuluks enam tegevusloa alla. <u>Palume kavandi üle vaadata ja ühtlustada selle sõnastus seaduseelnõu loogika ja sõnastusega.</u></p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Kavandi sõnastus eramus toidu käitlemise kohta on kooskõlas seaduseelnõu sõnastusega. Selgituseks, et kui loomset toitu turustatakse eramust teisele ettevõtjale, kes ei ole jae-ettevõtja, või turustatakse teisele jae-ettevõtjale kogustes, mis ületavad lubatud koguseid, kuulub eramu-käitleja tegevusloakohustuse alla.</p> <p>Kavandi 3 lisa 2 read 10 ja 11 (endised 11 ja 12) on viidud kooskõlla eelnõus sõnastatuga.</p>
	<p>10. Kohaldada loakohustustusest loobumist mitte varem kui kahe aasta</p>	<p>Arvestatud.</p>

	pärast seadusemuudatuse jõustumisest.	
	<p>11. Kas tootmismahu piirang kehtib üksnes loomse toidu osas ning piirangut ei soovitagi kehtestada mitteloomse, sh liittoidu käitlemisele eraelamus? Kui antud arusaam on õige, siis vajaks selgitamist, millest lähtuvalt antud otsus tehti. Teadaolevalt oli muudatuse üks eesmärk ennekõike sätestada mõõdetav piir, millest üle eraelamus mistahes toitu töödelda, sh valmistada ei saa/ei tohi. Nt eraelamus toidu valmistajatest ca 80% on mitteloomse, sh liittoidu töötlemise, sh valmistamisega tegelevad ettevõtted, kes täna mõjutavad suuresti selle sektori väikeettevõtete tegevust.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Loomse toidu tootmismahud on määratud määruse (EÜ) nr 853/2004 artikli 1 lõike 5 alusel, mille alusel liikmesriik võib kehtestada riigisiseseid nõudeid loomse toidu käitlemisele ja selle üleandmisele teisele jaettevõtjale, kui tegevus on väikesemahuline, piiratud ja kohaliku ulatusega. Sellistel tingimustel ei ole vaja loomse toidu käitlemiseks tegevusluba, vaid piisab majandustegevusteate esitamisest. Mitteloomse toidu käitlemisele eramus ei ole määratud tootmiskahtu. Piiritlemaks siiski eramus toidu käitlemist, sätestatakse toiduseaduse § 26 lõikes 3³, et määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa III peatükis nimetatud ettevõttes (s.t ka eramus) tegutsev käitleja võib kohaldada käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud erandeid jaekaubandusettevõttele juhul, kui toidu käitlemisega seotud maksustatav käive ei ületa 40 000 eurot aastas. Ühtlasi arvestatakse Justiitsministeeriumi seisukohaga vältida EL õiguse rangemat rakendamist, mis on toiduseaduse muutmise seaduse üks eesmärke.</p>
	<p>12. Juhul, kui toidu käitlemisega seotud maksustatav käive ületab 40 000 eurot aastas, siis kohaldub 852/2004 II lisa III peatükis nimetatud ettevõttes tegutsevale käitlejale tegevusloa kohustus (st vastavus määruse 852/2004 II lisa pt III-IX ja määruse 853/2004 nõuetele) ning toodete turuleviimisele ei ole samuti piiranguid kehtestatud? Kui antud tõlgendus on õige, siis sellisel juhul ei kao olemuslikult eraelamu tegevuse suhtes nn teoreetiline ehk tänase päeva tingimustes kohaldatav loakohustus. Tootmismahu piirang sätestatakse üksnes teatud juhtudeks ja tingimustes.</p>	<p>Arvestamata. Toiduseaduse eelnõu § 26 lõikes 3³ on sätestatud, et eramus (määruse (EÜ) nr 852/2004 II lisa III peatükis nimetatud ettevõttes) tegutsev käitleja võib kohaldada sama paragrahvi lõikes 3 sätestatud erandeid juhul, kui toidu käitlemisega seotud maksustatav käive ei ületa 40 000 eurot aastas. Sellega on käitlejale esitatud piir, millest üle ei saa eramus mistahes toitu töödelda, sh valmistada, ilma tegevusloata. Kui toidu käitlemisega seotud maksustatav käive ületab 40 000 eurot aastas, siis käitlejal tuleb ettevõtte/käitlemiskoht viia vastavusse määruse (EÜ) nr 852/2004 lisa II ptk II, IV-IX ja määruse (EÜ) nr 853/2004 asjakohaste nõuetega või siseriiklike väike-ettevõtete nõuetega,</p>

	<p>Kusjuures tootmismahu piirangust tuleneb loomade tapmisega tegelevale käitlejale kohustus pidada loomühiku põhist arvestust, mida hetkel õigusakt ette ei näe – järelevalvetasu arvestus käib veterinaarkorralduse seaduse §35³ lg 2 p 1 alusel loomaliigi põhiselt.</p>	<p>kasutades eelnõu punktis 7 (tulevikus toiduseaduse § 26 lõikes 3¹) nimetatud erisusi.</p> <p>Väike-tapamaja ja väike-ulukikäitlemisettevõtte mõiste on seotud määruse (EL) 2017/625 (edaspidi ametlik kontrollimäärus) alusel kehtestatud õigusaktis esitatud definitsioonidele. Ametlik kontrollimäärus jõustub 14.12.2019 ning on vahetult kohalduv. Ametliku kontrollimääruse alusel kehtestatavad õigusaktid on heaks kiidetud komisjoni taimede, loomade, toidu ja sööda alalises komitees detsembris 2018, avaldatakse eeldatavalt 2019. a kevadel ning jõustuvad 14.12.2019. Neis õigusaktides on loomühikud kehtestatud läbi määruse (EL) 1099/2017 (loomade katse kohta surmamisel). Täpsemalt on see selgitatud seletuskirja lehekülgedel 9-10.</p>
<p>Eesti Väiketapamajade Liit</p>	<p>1. Seaduse muudatused ja n.ö. bürokraatia vähendamine on vajalikud koduköökide ja väikesemahuliste tootmisettevõtete jaoks, v.a. liha käitlemise ja loomade tapmisega seotud ettevõtted. Kuna Eestis tapetakse väga palju loomi „kodus oma tarbeks“ ning selle protsessi juures ei ole riiklikku järelevalvet, nagu on tapamajades, siis selline liha ei tohiks jõuda ei jaekaubandusse, väiketootmisse ega kodukööki. Oma kogemustest näeme ja kogeme, et VTA-l, kes teostab järelevalvet, ei ole võimekust kõiki alustavaid või juba töötavaid väiketootjaid kontrollida. Tulenevalt eeltoodust leiame, et reeglite leevendamisega tekib toiduohutuse seisukohast suur oht inimese tervisele. Kui on soov muuta VTA töökoormust väiksemaks ning järelevalvet riskipõhiseks, siis alustav ettevõtte, kellel pole kogemust ning kes pole suutnud ennast veel tõestada, et suudab toota ohutut toitu, peaks</p>	<p>Arvestamata.</p> <p>Nõuete leevendamine on seotud ettevõtte ehituse, seadmete ja projektlahendusega ning ei käsitle riikliku järelevalve teemat. Loomade tapmise üle teostatava järelevalve korraldust reguleerivad EL otsekohalduvad õigusaktid.</p>

	kuuluma kõrgema riskiteguriga ettevõtete hulka.	
	<p>2. Kui arvatakse, et väikeses maakohas tegutsev väiketootja ei suuda tekitada suurt tervisekahjustust, kuna tema kliendid on mõned kohalikud inimesed, siis juhul, kui paljud neist kohalikest haigestuvad korraga, on see suur probleem selles piirkonnas (kogu Eesti mõistes on probleem väike, aga kui näiteks mõnes teises ettevõttes jääb enamus töölisi, kes elavad selles piirkonnas, haigeks ning see asutus ei suuda oma tegevust normaalselt jätkata on probleem nende jaoks suur).</p>	<p>Arvestamata. Seadusega ei muudeta toiduhügieeni üldnõudeid, mida tuleb täita kehtiva toiduseaduse ja Euroopa Liidu määruste alusel.</p> <p>Tapamajal peab olema tegevusluba nii toiduseaduse kui ka Euroopa Liidu vahetult kohalduvate määruste nr 852/2004 ja 853/2004 alusel.</p>
	<p>3. Eestis ei ole puudu tegutsevatest ja juba tunnustust omavatest ning järelevalve alla kuuluvatest tapamajadest. Pigem on loomakasvatajatele probleem tapamaja teenuse hinnas. Siin saaks MTÜ EVTL olla koostööpartneriks nii VTA-le, kui ka Maaeluministeriumile, et leida lahendused, kuidas saavutada olukord, kus loomakasvatajad soovivad ja ka suudavad oma loomad realiseerida läbi olemasolevate tapamajade, et tapamajad saaksid oma kulusid vähendada ning pakkuda loomakasvatajatele soodsamat teenuse hinda. Olemasolevatel tunnustatud tapamajadel on piisavalt tootmismahu teenuse osutamiseks. Arvates, et paljude uute väiketapamajade lisandumine edendab lamba- või veisekasvatust, ollakse eksiteel. Tegelikult saab tulemus olema hoopis vastupidine. Eestisse on vaja sellist suuremahulist käitlejat, kes suudaks anda lisandväärtust igale rümbaosale ning pakkuda oma klientidele tarnekindlust ja stabiilset kvaliteeti. Kui aga jätkub suur killustatus ning iga üks ajab oma rida, siis ühtset jõudu ja koos edasiliikumist ei toimu.</p>	<p>Arvestamata. Toiduseaduse muutmise seaduse ja selle rakendusaktidega luuakse võimalused luua väiketapamaju, mis peavad taotlema tegevusluba sarnaselt juba tegutsevatele tapamajadele ning samuti tehakse nende üle järelevalvet.</p>
	4. Mis puudutab konkreetselt määruse „Erandid ettevõtte ehituse,	Täname ettepanekute eest kavandi kohta.

projektlahenduse ja seadmete hügieeninõuetest toidu väikesemahulisel käitlemisel“ par. 3-e, siis meiepoolsed seisukohad on ära toodud iga määruse kavandi punkti all eraldi ning on alljärgnevad:

(1) Väiketapamajas ei pea olema:

1) Ootetarandikku, kui on tagatud loomade heaolu – Ootetarandiku puudumisel ei ole võimalik teostada loomade tapaeelset kontrolli, ootetarandik peab olema.

2) Eraldi lukustatavat rajatist või ootetarandikku haigetele ja taudikahtlastele loomadele, kui tapamajja tuuakse vaid kliiniliselt terveid loomi – Eraldi lukustatavat rajatist ei pea olema, kuid võimalus haige või taudikahtlase looma paigutamiseks peab olema, sest kunagi ei saa 100% garanteerida, et ükski loom, mis tapamajja tuuakse, on kliiniliselt terve.

3) Eraldi ruumi loomade magude ja soolte tühjendamiseks, kui seda on võimalik teha samas ruumis eri ajal – Soolte ja magude tühjendamiseks peab olema eraldi ruum. Seda tööprotsessi ei ole võimalik teostada samas ruumis, kus toimub tapmine, ka mitte eri aegadel. Ei ole mõeldav, et eelnevalt tapetud loomade magu ja sooled on samas ruumis tapmispäeva lõpuni, kui samal ajal toimub tapmine.

4) Eraldi lukustatavat ruumi kinnipeetud liha jahutatuna ladustamiseks, kui tapamajja tuuakse vaid kliiniliselt terveid loomi – Eraldi lukustatava jahutuskambri olemasolu ei ole vajalik, kui jahutuskambris on ruumi, et haigusnähtudega rümp eraldada.

Kuid jällegi ei ole seda võimalik 100% garanteerida, et ükski tapale toodav loom pole haige.

5) *Ruume elusloomade veovahendi puhastamiseks, pesemiseks ja desinfitseerimiseks, kui sellised kohad ei asu tapamajast liiga kaugel.*

6) *Eraldi ruumi lindude ja jäneseliste siseelundite eemaldamiseks ja rümpade korrastamiseks – Ei pea olema eraldi ruumi, kui on tagatud toiduhügieen.*

7) *Eraldi ruumi lihalõikuseks, kui on tagatud, et lihalõikusel ei tõuse liha temperatuur üle 7 °C – Palun määratleda tapamaja ruumiosa, kus võib teostada lihalõikust ning tuua sisse ajaline eraldatus tapmise ja lihalõikuse eraldamiseks.*

8) *Eraldi rajatist kütitud ulukite nüljimata kerede vastuvõtmiseks ja ladustamiseks, kui on tagatud, et nimetatud tegevusi tehakse põllumajandusloomade käitlemisest eri ajal – See on asjakohane muudatus. Eri liiki loomi (põllumajandusloomad, kütitud ulukid) käideldakse ka praegu eri aegadel, mis on kirjas enesekontrolliplaanis.*

(2) Tööriistu võib steriliseerida väljaspool käitlemisruumi, kui tapmise ajal on tagatud piisav steriliseeritud tööriistade varu – See muudatus ei taga toiduohutusele vastavat rümpa (liha). Töövahendite steriliseerimine peab toimuma tööprotsesside juures. Ühe looma tapmiseks kasutatakse 3-4 erinevat nuga. Kui lubatud on tappa 20 LÜ nädalas, mis = 200 lammast (ning

	<p>arvestades, et nädalas on 5 tööpäeva) teeb see 40 lammast päevas, oleks miinimum nugade arv 120 tk, ning kui need tuuakse tapmise alguses tapamajja steriilselt ei ole neid võimalik viimase looma tapmiseni tapamajas steriilsena hoida. Lisaks teeb järelevalveametnik siseelunditele sisselõikeid, et teostada oma kontrolli, ka temal peab olema võimalus oma töövahendi steriliseerimiseks.</p> <p><i>(3) Tapajärgse kontrolli tegemiseks peab tapaliinil olema piisavalt ruumi, asjakohane varustus ja piisav valgustus – See nõue on kehtiv ka praegu. Siin tuleb mängu subjektiivsus ja lahkkelide tekkimise oht on suur. Mis on piisav ühe jaoks, ei pruugi olla piisav teise jaoks.</i></p> <p><i>(4) Kui tapajärgset kontrolli lihale ei tehta vahetult pärast loomade tapmist tapaliinil, peab külmkambris olema selleks piisava valgustusega eraldi ala ning peab olema tagatud rümpade ja organite kokkukuuluvus – See määruse punkt on arusaamatu. Kõikides tapamajades on kohapeal VTA ametnikud, kes teostavad loomadele tapaeelset ja lihale tapajärgset kontrolli tapaliinil. Me ei näe põhjust eraldi piisava valgustusega ala olemasoluks. Kui selle muudatusega antakse võimalus, et järelevalvet ei teostata jooksvalt kohapeal, siis on tegemist tapamajade ebavõrdse kohtlemisega. Kuna alates 01.01.2018 on VTA uue töökorraldusega väga rangelt sisse viidud järelevalve toimumine jooksvalt kohapeal, et ei oleks ebavõrdset kohtlemist eri suuruses tapamajade vahel.</i></p>	
	<p>5. MTÜ EVTL kuuluvate ja aastaid tegutsevate tapamajade sooviks on, et nii tegutsevad kui alustavaid</p>	<p>Kõigi muudatuste eelduseks on hügieeninõuete täitmine ja toiduohutuse tagamine. Erandid ettevõtte ehituse,</p>

	<p>ettevõtteid koheldakse võrdsetel alustel. Tegutsevad tapamajad on teinud suuri investeeringuid toiduohutuse nõuete täitmiseks ja turul püsimiseks. Toiduseaduse muutmise seaduse eelnõu ja sellest tuleneva määruse „Erandid ettevõtte ehituse, projektlahenduse ja seadmete hügieeninõuetest toidu väikesemahulisel käitlemisel“ kavand annab eelise alustavale ettevõttele, tegutsemiseks tapamajana tunduvalt leebemate nõuetega.</p>	<p>projektlahenduse ja seadmete hügieeninõuetest on lubatud otsekohalduva määruse (EÜ) nr 853/2004 alusel. Selliseid erisusi on edukalt rakendatud mitmes EL liikmesriigis ning see võimalus luuakse ka Eesti väikeettevõtjaile.</p>
	<p>6. Jääme lootma, et meie, kui pikaajalist töökogemust omavate tapamajade ettepanekutega arvestatakse Toiduseaduse muutmise seaduse muutmise väljatöötamisel. Kuna MTÜ EVTL kuuluvatest tapamajade esindajatest ei kuulunud keegi eelnõu väljatöötamise töörühma, tekkis meil küsimus, kas eelnõu väljatöötamisel oli kaasatud ka mõni reaalselt tegutseva tapamaja või lihatöötlemisettevõtte esindaja.</p>	<p>Eelnõu koostamisel on lähtunud nii EL õigusaktidest kui ka EL juhenditest hügieeninõuete rakendamiseks. Eelnõu põhimõtteid on tutvustatud mitmetel infopäevadel, sh lambakasvatatajate ümarlaval, kus osalesid ka juba tegutsevad tapamajad. EVTLile on saadetud MEMi ülevaade kavandatavatest eranditest meili teel 6.3.2018.</p>